

Fonteinkruid Amsterdam kijkt andere kant op bij betalen rekening

Strijd tegen wild woekerend wier

Het wild woekerende fonteinkruid zorgt voor steeds meer problemen in het IJmeer en Markermeer. Vanaf komende zomer gaat er worden gemaaid – onder water.

Patrick Meershoek
AMSTERDAM

Nieuwste slachtoffer van het wild woekerende fonteinkruid: het catamaranstrand, tot voor kort de trots van Marina Muiderhaven in Almere. "We hadden het grootste catamaranstrand van het land," vertelt manager Lisan Kox. "Dat zijn we in omvang nog steeds, maar niet meer wat het aantal gebruikers betreft. Het is letterlijk levensgevaarlijk geworden. Zeilers lopen het risico te worden gecapapulteerd als hun catamaran op hoge snelheid vastloopt in het fonteinkruid. Ook voor de kitesurfers is het eigenlijk geen doen meer. Van zwemmer tot surfer: iedereen heeft er last van. Er moet echt iets gebeuren, anders gaat het helemaal mis."

Beetje slimmer

Het strijdplan ligt op tafel. De komende zomer gaan vissers aan de slag om in het IJmeer en Markermeer het fonteinkruid weg te maaien. Het eerste jaar nog in een beperkt gebied van 450 hectare, maar dat moet in de jaren daarna uitgroeien tot 1770 hectare. Een ongeloflijke klus, maar volgens Kox zeer noodzakelijk. "De overlast is groot. Wat tien jaar geleden begon met hier en daar een paar plukken, is nu een volledig dichtgegroeid meer. Alleen de vaargeulen

zijn nog begaanbaar omdat die te diep zijn voor het fonteinkruid. Wie zich daarbuiten waagt, raakt in de zomer al snel verstrikt in enorme drijvende velden."

Het maaien gebeurt onder auspiciën van een stichting met Kox aan het roer. Zij maken dankbaar gebruik van de ervaring die de afgelopen jaren is opgedaan in de zogeheten Randmeren, een ketting van meren die begint in Naarden en eindigt bij Kampen. Kees Kooijman staat daar aan het hoofd van de verantwoordelijke stichting. "Wij werken met drie maaischepen," vertelt hij. "Het zijn visserschepen die voor deze ge-

legenheid worden uitgerust met een maairop. Daarachter zit een kooi waarin het maaisel wordt opgevangen. We hebben een vergunning om één keer per jaar te maaien, maar eigenlijk zou twee keer beter zijn. En de eisen zijn erg streng. We bemoeien ons met de natuur."

Ook met de inzet van drie schepen moeten keuzes worden gemaakt. "We worden elk jaar een beetje slimmer," zegt Kooijman. "We maaien dit jaar selectief. We concentreren ons op de vaartroutes van de recreatievaart en de wedstrijdcircuits. Officiële wedstrijden kunnen er niet meer worden gehouden, maar voor trainingen blijven de circuits wel geschikt." Die service aan de recreanten is ook van groot economisch belang, want als gevolg van de fonteinkruidplaag daalde het aantal passanten in de Randmeren in enkele jaren tijd met 25 procent. Ook de hulpdiensten op het water willen dat er wordt ingegrepen: zij vrezen niet meer bij watersporters in nood te kunnen komen.

Redding: kranswier

Of de razendsnelle opmars van het fonteinkruid blijft voortgaan, is onderwerp van waterplantkundig debat. In het Veluwemeer bijvoorbeeld is het fonteinkruid verdriven door het kranswier, een bodembedekker die geen meterslange slierten vormt en dus ook geen overlast veroorzaakt. Dat kan erop duiden dat het fonteinkruid als pioniersplant in het veel schoner geworden water van het merengebied op enig moment plaatsmaakt voor andere soorten. Kooijman: "We volgen die ontwikkeling met belangstelling, maar we weten ook dat in de natuur geen garanties worden gegeven. Vorig jaar stak in het Veluwemeer onverwacht de smalle waterpest de kop op, ook zo'n gevreesde woekeraar."

Wie betaalt?

De komende jaren moet er veel worden gemaaid. Een kostbare aangelegenheid die ook nog eens tonnen aan maaisel oplevert. In Almere wordt nagedacht over een plek om de enorme hoeveelheden wiert te verwerken. Het groen kan een tweede leven krijgen als ingrediënt van papier, bouw materiaal of veevoer, maar er wordt ook gekeken naar medicinale toepassingen, zoals dat ook met algen gebeurt. Of culinair: de wortelstok van het fonteinkruid schijnt in de prehistorie als groente te zijn gegeten. Kooijman: "Het maaien kost nu alleen maar geld. Het zou mooi zijn als het op termijn ook wat oplevert."

Over kosten gesproken: Lisan Kox heeft toezeggingen binnen voor een financiële bijdrage van de provincie Noord-Holland – die het initiatief heeft genomen – en de gemeenten Hoorn, Goïse Meren en Almere. Amsterdam, dat wel vaker naar de wc moet als de rekening voor het gemeenschappelijke diner op tafel verschijnt, heeft ondanks enthousiasme over de recreatieve en toeristische mogelijkheden van het nabijgelegen IJmeer nog niets van zich laten horen. Hetzelfde geldt voor de provincie Flevoland. Kox: "En dat voor een provincie die de watersport een prioriteit noemt. Dat kan natuurlijk niet."

'Het maaien kost nu alleen maar geld. Het zou mooi zijn als het op termijn ook wat oplevert'

Wierenplaag

Het IJmeer en Markermeer zit vol met wieren. Dat zorgt voor problemen bij de pleziervaart. Daarom worden de waterplanten in mei gemaaid.

BRON: RIJKSWATERSTAAT © HET PAROOL